Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit
Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Korte risicobeoordeling

Rhagoletis pomonella Walsh (EU-Q)

Naam waaronder gereguleerd: Tephritidae (niet-Europese)
Categorie: insecten en mijten

Datum: februari 2020

1. Verspreiding, waardplanten en belangrijkste pathways

Verspreiding
Europese Unie: geen meldingen (EPPO Global Database, 18.02.2020)

Buiten de Europese Unie: Mexico, de Verenigde Staten en Canada (EPPO Global Database, 18.02.2020)

Waardplanten
Meerdere soorten uit de familie van de Rosaceae. De soort is primair een plaagorganisme van appel (*Malus domestica* L. Borkh) (EPPO-datasheet).

Belangrijkste pathways
1. Vruchten van *Malus domestica* L. Borkh

2. Samenvatting risicoscores

Parameter(combinaties)	Score	Schaal
Kans op een besmetting (P1-P2)	2	1 - 5
Kans op introductie (binnenkomen en vestigen) (P1-P3)	2	1 - 5
Kans dat het organisme officiële uitroeimaatregelen overleeft (P4)	4	1 - 4
Kans op introductie (binnenkomen en vestigen) ondanks officiële uitroeimaatregelen (P1-P3, P4)	4	1 - 6
Directe impact voor de teelt op perceelsniveau	4	1 - 5
Directe impact voor de teelt nationaal	8	1 - 9
Potentiële impact voor de export nationaal	9	1 - 9
Directe impact voor de groene ruimte	2	1 - 5

3. Risicoscores

Per onderdeel vindt u de risicoscore en de schaal [minimaal - maximaal mogelijke score]

P1 (associatie met pathway): 2 [1-5]

Biologie
Eitjes en larven kunnen aanwezig zijn in de vruchten.

Wet- en regelgeving
Er gelden bijzondere voorschriften voor vruchten van *Malus* Mill. met betrekking tot het organisme (Uitvoeringsverordening 2019/2072, Bijlage VII, punt 66). De vruchten moeten afkomstig zijn uit:

a) een land dat vrij is van het organisme, of
b) een gebied dat vrij is van het organisme, of
c) een productieplaats die vrij is bevonden van het organisme na visuele inspecties tijdens het teeltseizoen en van de vruchten, of
d) de vruchten moeten zijn onderwerpen aan een doeltreffende systeembenadering of een doeltreffende behandeling na de oogst om te garanderen dat de vruchten vrij zijn van het organisme.

Vondsten en intercepties
Er zijn geen vondsten of intercepties bekend in de EU (Europhyt, 18.02.2020).

Score
Score 2 (onzeker of de specifieke voorschriften (opties c en d) afwezigheid van het organisme kunnen garanderen; er zijn geen vondsten en intercepties bekend in de EU).

P2 (transfer): 3 [1-5]
Het organisme kan als ei of larve in de vruchten meeliften. Appels kunnen in vergelijking met blauwe bessen (*R. mendax*) en kersen (*R. fausta* en *R. indifferens*) relatief lang worden bewaard. Daarom voor *R. pomonella* een hogere score (3) voor 'transfer' dan voor de andere drie *Rhagoletis*-soorten.

P3 (kans op vestiging na transfer): 4 [1-5]
Minimaal één mannetje en één vrouwtje moeten elkaar vinden om een populatie te starten.

P4 (kans overleven uitroeiactie): 4 [1-4]
Uitbraken van fruitvliegen zijn in zijn algemeenheid zeer moeilijk uit te roeien (zie ook de korte risicobeoordeling van *Strauzia longipennis*). Waardplanten, waaronder meidoorn, komen algemeen voor in Nederland. EFSA (2019) schat in dat voor een gemiddelde uitbraak in de EU de mediane natuurlijke verspreidingssnelheid 250 meter per jaar zal zijn en een uitbraak gemiddeld pas na 60 maanden gedetecteerd zal worden. Daarnaast kan het organisme via handel en afvoer van besmette vruchten over veel grotere afstanden worden verspreid. Rogg et al. (2009) beschrijven maatregelen die zijn genomen in het oosten van de staat Oregon in de Verenigde Staten om een uitbraak te elimineren. De maatregelen waren succesvol om het populatie sterk te reduceren, maar de publicatie geeft niet aan of eliminatie uiteindelijk succcesvol was. Indien een uitbraak vroeg wordt gedetecteerd is eliminatie misschien mogelijk (score 3), maar anders lijkt de kans daarop erg klein (score 4).

Effect op perceelsniveau: 4 [1-5]
Het organisme tast de vruchten aan en bestrijdingsmaatregelen tegen *R. pomonella* kunnen de geïntegreerde aanpak van andere plaagsoorten in appelboomgaarden verstoren (EPPO-datasheet). EFSA (2019) heeft voor de gehele EU een oogstverlies ingeschat van gemiddeld 30% (mediaan) indien het organismen zich in de EU vestigt en verspreidt.

Mate van verspreiding: 4 [1-4]
De inschatting is dat de soort bij vestiging zich zal verspreiden over (vrijwel) alle gebieden waar waardplanten worden geteeld (vergelijkbaar als de *Rhagoletis* soorten die kersen aantasten; zie de risicobeoordelingen voor *R. indifferens* en *R. fausta*).

Productiewaarde-teelt: 5 [1-6]
De productiewaarde van appel (fruit) in 2019 lag tussen de 100 en 250 miljoen euro (score 5).

Impact op de groene ruimte: 2 [1-5]
Particulieren met appelbomen kunnen te maken krijgen met aangetaste vruchten. Appelbomen komen voor in particuliere tuinen, maar niet algemeen.

Export-maatregelenniveau: 4 [1-4]
Na introductie zal het waarschijnlijk lastig worden productieplaatsvrijheid te garanderen. Momenteel stelt de EU geen specifieke vereisten voor vruchten vanuit gebieden waar het organisme voorkomt.

Productiewaarde-export: 5 [1-6]
Zie Productiewaarde-teelt

4. Referenties

EFSA, 2019. Rhagoletis pomonella—Pest Report and Datasheet to support ranking of EU candidate priority pests. European Food Safety Authority. Beschikbaar online: Zenodo. http://doi.org/10.5281/zenodo.2789749

Rogg H, Johnson K & Wescott R, 2009. Delimitation and Possible Eradication or Control of the Apple Maggot (Rhagoletis pomonella) in the Umatilla County, Oregon. Proceedings of the 68th Annual Pacific Northwest Insect Management Conference, held January 12 & 13, 2009 at the Hilton Hotel, Portland, Oregon.

5. Afkadering

Dit is een korte risicobeoordeling om een indicatie te krijgen van het risico van het organisme voor Nederland. Er is geen uitvoerig literatuuronderzoek gedaan. Nieuwe informatie over bijvoorbeeld de biologie of het verspreidingsgebied van het organisme kan aanleiding zijn om de risicobeoordeling aan te passen. Daarnaast kunnen door aanpassing van wet- en regelgeving, handelsstromen e.d. risico's wijzigen in de tijd.

De 'potentiële impact voor de export' wordt voor een belangrijk deel bepaald door de biologie van het organisme (met name door de natuurlijke verspreidingscapaciteit van het organisme). De daadwerkelijke impact voor de export zal uiteindelijk afhangen van de eisen die importerende landen zullen stellen bij eventuele vestiging van het organisme in Nederland en de exportwaarde naar die landen. De daadwerkelijke impact kan dus (in sterke mate) afwijken van de potentiële impact.

In de lijst van referenties staan alle gerefereerde bronnen met uitzondering van de standaardbronnen: EPPO-datasheet, EPPO Global Database, EPPO Reporting Service en de rapporten Fytosignalering van de NVWA. Deze bronnen zijn te vinden op de websites van EPPO (European and Mediterranean Plant Protection Organisation) en de NVWA. Een beschrijving van de risicobeoordelingsmethode (o.a. 'rating guidance') kunt u ook vinden op de website van de NVWA.